

Samarqand davlat universitetning kattaqo'rg'on filiali Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti 2-bosqich
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalariga 3-semestr uchun « BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHISINING NUTQ
MADANIYATI » fanidan yakuniy nazorat savollari

Imtihon shakli: yozma

No	Mavzu	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi).	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1-rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi).	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2- rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3- rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).	5-qism “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to'liq anglashga yo'naltiradigan savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).
----	-------	--	--	--	--	---

1.	1-mavzu: .«Nutq madaniyati» faniga kirish.«Boshlang'ich sinf o'qituvchisining nutq madaniyati» faniga kirish. (ma'ruza)	Nutq madaniyati tushunchasi tushuntirib bering (T.I.: madaniyat, nutq, odob, aniq...)	. Nutqiy madaniyatni shakllantiruvchi omillarini izohlang (T.I.: aniq, to'g'ri, etika, estetika...).	O'zbek nutqidagi kamchiliklar va ularni tuzatish yo'llarining bosqichlarini izohlab bering	E.A.Begmatovning nutq madaniyatiga oid qanday ilmiy asarlar yozganligi haqida ma'lumot bering	Til va nutq tushunchalarini tahlil qilib bering.
2.		Til madaniyati tushunchasiga izoh bering. (T.I.: til umumiy, nutq xususiy...)	Nutqiy savodxonlik o'lchovlariga qo'yiladigan talablarni izohlang (T.I.: til birliklar, mezon, elementlar..)	E.Begmatovning xizmatlarini tahlil qilib bering	E.Begmatovning nutq madaniyatini shakllantiruvchi to'rt bosqichni tushuntiring	Nutq madaniyatining insonni tarbiyalovchi imkoniyatlarining ahamiyatini izohlab bering
3.	2-mavzu: Notqlik san'ati-ritorika tarixidan. (ma'ruza)	Ritorika tushunchasi haqida tushuncha bering (T.I.: predmet, jonli so'z, notqlik...)	Notqlik san'atining ilk manbalari izohlab bering (T.I.: Gomer, "Illiada", "Afina"...))	Hind notqligi haqida ma'lumot bering.	G.Z.Apresyan «Notqlik san'ati» kitobida notqlikning olti turini tahlil qilib bering.	Ritorika o'z oldiga qanday maqsadni qo'yadi?
4.		Ritorikaning predmeti, maqsad va vazifalari tahlil qilib bering. (T.I.: Arestotel, muallif nutqi...)	Sofistlarlar haqida ma'lumot bering. (T.I.: fozil kishi, dono kishi...)	O'rta Osiyo notqligi haqida ma'lumot bering.	Aristotelning «Ritorika» asari haqida ma'lumot bering.	Notqlik san'ati dastlab qayerlarda paydo bo'lgan?
5.	3-mavzu: G'arbda – antik dunyo va o'rta asrlarda notqlik san'ati. (ma'ruza)	Qadimgi yunon-rim, Afinaantik davr, notqlgi haqida ma'luot bering. (T.I.: maqtoov nutqi,	Afina, yunon notqligi maktabidan mashhur notqlardan ma'lumotlar bering.(T.I.: hayot bilan bog'liq holda, ongli va ta'sirchan bo'lishi).	Qadimgi Rimning buyuk davlat arbobi, siyosatchisi va notig'I Mark Tuliyy Sitseron	Rim notqlik maktabining asoschisi Mark Fibiy Kvintilian haqida ma'lumot bering.	O'rta asrlar notqlik san'atining xarakterli belgilari haqida so'zlab bering.

		notiqlik nazariyasi...)		haqida ma'lumot bering.		
6.		Demosfen haqida ma'lumot bering. (T.I.: davlat arbobi, yirik notiq...)	Mark Antoniyning nutq madaniyatiga qo'shgan hissasi haqida ma'lumot bering. (T.I.: – davlat arbobi, yirik notiq....)	O'rta asrlarda notiqligi haqida fikr yuritng.. (V-XVII asrlar)	Mark Portius Katon va Mark Antoniy notiqligining yaqqol ko'zga tashlanib turgan jihatlari qaysilar edi	Protagor va Periklning notiqlik san'atiga qo'shgan hissasini gapirib bering
7.	4-mavzu: Sharqda – qadimgi Sharq va O'rta Osiyoda notiqlik san'ati. (ma'ruza)	Mavlono Husayn Voiz haqida ma'lumot ayting. (T.I.: Koshifiy» taxallus qilur, Sabzavorliqdur...)	«Qobusnoma»da nutq va notiqlik fazilatlarini izohlang. (nutqni eshitish, farqlash, anglash...)	Sharq va O'rta Osiyo mamlakatlari notiqligi haqida	Xitoyda notiqlik san'ati haqida ma'lumot bering.	Qadimgi turklarda notiqligi haqida ma'lumot bering.
8.		Mavlono Muin Voiz haqida nimalarni bilasiz? (T.I.: Mavlono Hoji Muhammad Farohinning o'g'lidurkim, mashohirdindur)	Alisher Navoiy voizlik haqidagi fikrlariga izoh bering.	Misrda notiqlik san'ati haqida ma'lumot bering.	Hindistonda notiqlik san'atini izohlang.	O'rta Osiyo madaniyati tarixida nutq madaniyatini tahlil qiling.
9.	5-mavzu: Adabiy til me'yorlari va nutq madaniyati. (ma'ruza)	Me'yor tushunchasini tushuntiring. (T.I.: til va nutq, me'yor).	Adabiy tilning me'yoriyligini izohlang (T.I.: o'rgatish, o'rganish, o'qitish, ta'lim, bilim).	Adabiy me'yor va badiiy adabiyot haqida ma'lumot bering.	Umumiy va xususiy me'yorlarini izohlang.	Tildagi me'yoriy muammolar yechimini tahlil qilib, ma'lumot bering.
10		Davlat siyosatining til me'yoriga ta'siri haqida ma'lumot bering. (T.I.:	Kichik yoshdagi o'quvchilarning badiiy asarni idrok etishdagi psixologik xususiyatlarini	Til me'yori va yozuvning uzviyligini tahlil qilib bering.	Imlo va talaffuz qoidalari asosida yozish va so'zlashni xalqimiz	Badiiy adabiyot matnida uchraydigan jargonlarning

		davlatchilik darajasida, rasmiy muomala)	tushuntiring. (T.I.: odatlanish, ko'nikma.....)		orasida ommalashtirishning bosqichlarini tahlil qiling	nutqdagi ta'siri haqida ma'lumot bering.
11	6-mavzu: O'zbek tilining me'yoriy ko'rinishlari. (ma'ruza)	Imlo va talaffuz me'yorlarini tahlil qilib bering. (T.I.: ichki nutq, tashqi nutq, tayyorlangan va tayyorlanmagan nutq...).	Morfologik me'yor haqida ma'lumot bering. (T.I.: ist = -chi, -navis, -shunos: traktorist –traktorch, romanist – romannavis, folklorist – folklorshunos ...)	Uslubiy me'yorlarni izohlab bering.	Ilmiy uslubni misollar yordamida tahlil qilib bering	Badiiy uslubni tushuntirib bering
12		Leksik me'yorlar deganda nimani tushunasiz? (T.I.: dialektizm, neologizm va okkazionalizm, pleonazm...)	Sintaktik me'yorni tahlil qiling. (T.I.: bitishuvli, boshqaruvli, moslashuv...)	Rasmiy uslubni, uning til me'yorlarini izohlab bering	Publitsistik uslubni tahlil qilib bering.	So'zlashuv uslubining imkoniyatlarini izohlang.
13	7-mavzu: Nutqning kommunikativ sifatlari. (ma'ruza)	Kommunikativlik tushunchasi ni aytib bering. (T.I. kommunikatsiya, kommunikativlik, adresant, adresat)	Nutqiy kommunikatsiya turlari haqida ma'lumot bering. (T.I.: me'yoriy, kommunikativ, axloqiy)	Nutqning milliy xarakteri nimalardan iborat?	Muloqotning kompozitsion bosqichlarini tahlil qilib bering	Nutqning kommunikativ sifati deganda nimani tushunasiz?
14		Muloqotning yozma va og'zaki shakllari o'rtasida qanday farqlar bor? (T.I. yozma, og'zaki, hikoya, matn...)	Muloqotda milliylik va gender xususiyatlarning ifodasi haqida so'zlang. (T.I.: shaxs, individ, notiq nutqi.....)	Adresant va adresat tushunchalarini izohlang.	Monologik va dialogik nutqqa muloqot prinsiplari nutqayi nazardan baho bering.	Nutq madaniyati zamonaviy konsepsiyasining uch aspektini tushuntirib bering.

15	8-mavzu: O‘zbek nutqi madaniyatining asosiy xususiyatlari. (ma’ruza)	Nutq haqidagi ta’limotning mohiyatini bayon qiling. (T.I.: Nutq haqidagi ta’limot – ortologiya ...)	Nutqning to‘g‘ri bo‘lishi uning bosh kommunikativ xususiyati haqida ma’lumot bering. (T.I.: ijodi, til mahorati....)	Nutqning mantiqiyligi haqida ma’lumot bering.	Nutqimizning toza bo‘lishiga xalaqit berayotgan lingvistik elementlari dialektizmlar va varvarizmlar haqida to‘liq ma’lumot bering.	Nutqning ta’sirchanligi haqida ma’lumot bering.
16		Nutqning kommunikativ sifati deganda nimalarni bilasiz? (T.I. to‘g‘rilik, xilma-xillik, tozalik....)	Aniqlik ham nutqning asosiy kommunikativ sifatlaridan biri ekanligini tushuntirib bering. (T.I.: fan to‘garaklari,ekskursiyalar, fakultativ va tanlov bo‘yicha kurslar)	Nutqning tozaligini izohlang .	Parazit va vulgar so‘zlar haqida so‘zlab bering	Ortologiya qanday ta’limot?
17	9-mavzu: Nutq texnikasi va kinesika. (ma’ruza)	Nutq texnikasi tushunchasi haqida ma’lumot bering. (T.I.: nutq, texnika, lingvistika, ekstralingvistika...)	Ovoz haqida ma’lumot bering. (T.I. tovush paychalarining tebranishidan hosil bo‘ladigan tovush; sado, sas...)	Orfoepiya tilshunoslikning to‘g‘ri talaffuz qilish qoidalarini o‘rgatadigan sohasi ekanligini izohlang.	Kinesika - «Harakatlar tili» ekanligini tahlil qilib bering va izohlang.	Tananing holati, qo‘l va bosh harakatlarining so‘zlovchining nutqiga ta’sirini tushuntiring.
18		Nutq texnikasi ko‘rinishlarini izohlab bering. (T.I.: nutq texnikasining turlari, nutq apparati)	Diksiya haqida ma’lumot bering. (T.I.: Nutq, qo‘shiq, deklamatsiyada so‘z, bo‘g‘in va tovushlar....)	Kinesikaning qanday turlari bor	Mimika, yuzma-yuz, ko‘z-ko‘zga tushib qilinadigan muloqotning amaliy ahamiyatini izohlang	Noverbal vositalar deganda nimani tushunasiz?

19		Nutq texnikasida diksiya nima uchun kerak? Nutq, qo'shiq, deklamatsiyada so'z, bo'g'in va tovushlar....)	Nutq texnikasi deganda nimani angladingiz? (T.I.: nutq texnikasining turlari, nutq apparati)	Nafasning ikkilamchi vazifasi nimadan iborat?	Nutq apparati haqida ma'lumot bering.	Xushovozlik nima?
20	10-mavzu: Nutq shakllari va turlari. (ma'ruza)	Yozma nutqning xususiyatlari haqida ma'lumot bering. (T.I.: nutq, nutqiy faoliyat, motiv...)	Og'zaki nutq mahoratini tahlil qiling. (T.I.: romandan olingan hikoya matni, hikoyadan olingan hikoya matni, qisqa hikoyadan olingan hikoya matni...)	Tashviqiy nutq haqida ma'lumot bering.	Tabrik nutqining maqsad va vazifalarini izohlang	Monologik va dialogik nutqlar qanday nutq?
21		Og'zaki nutqning xususiyatlari ma'lumot bering. (T.I.: og'zaki nutq, yozma nutq, til va nutq dialektikasi...)	Suhbat, Muhokama, Munozara haqida gapiring (T.I.: matn, monolog...)	Tanqidiy nutqning ahamiyatini izohlang.	Og'zaki nutq yozma nutqdan qaysi jihatlari bilan ajralib turadi?	Ichki va tashqi nutqni tushuntiring.
22	11-mavzu: O'zbek tili stilistikasi va nutq madaniyati. (ma'ruza)	O'zbek tili stilistikasi fanining maqsad va vazifalari haqida ma'lumot bering. (T.I.: leksik resurslarini o'rganuvchi, vazifaviy uslubshunoslik...)	Nutq madaniyatining vazifaviy uslublarga ta'sirini tushuntirib bering. (T.I.: sinonimik rang-baranglik, uslublar tasnifi)	O'zbek tili vazifaviy uslublarining shakllanishi til taraqqiyotining navbatdagi bosqichi ekanligi haqida ma'lumot bering	Rasmiy uslub hozirgi o'zbek tilining davlat-ma'muriy, huquqiy muassasalarida, rasmiy diplomatik munosabatlarida namoyon bo'ladigan ko'rinishini tahlil qilib bering.	Badiiy uslub o'zbek tili vazifaviy uslublari orasida o'ziga xos mavqega ega bo'lib, ayni paytda o'zining alohida me'yorligini tahlillar asosida tushuntiring.

23		So‘zlashuv uslubi qanday bosqichlarni o‘z ichiga oladi? (T.I.: ekspressivlik imkoniyatlarini, intonatsiya...)	Uslub tushunchasini izohlab bering. (T.I.: Ko‘ngluming , jamolingda sening.....)	Vazifaviy uslublar ko‘rinishlarini ayting.	Ilmiy uslubga xos qanday xususiyatlar mavjud?	Nutq madaniyatining uslublarga yoki aksincha uslublarning nutq madaniyatiga ta’siri bormi?
24	12-mavzu: Pedagogning nutqiy madaniyati. Istiqloq va o‘zbek nutqi madaniyati. (ma’ruza)	Pedagogik muloqot tushunchasi deganda nimani tushunasiz?. (T.I.: axborot almashish, ta’lim psixologiyasi, tarbiyaning psixologik asoslari...)	Pedagog muloqotida nutq madaniyati va notiqlik san’atining tutgan o‘rni haqida fikr bildiring. (tarbiyaviy, estetik, ma’naviy olam...)	Axloq, kasb axloqi, pedagogik axloq tushunchalarini tahlil qiling.	N.Mahmudov pedagog nutqi madaniyati haqida ma’lumot bering.	Pedagog nutqining o‘ziga xos jihatlari nimada?
25		Prof. N.Mahmudov nutq rasoligi uchun o‘qituvchi qanday omillarga e’tibor qaratish lozimligini aytgan? (T.I.: onglilik, to‘g‘ri o‘qish...)	Kasb axloqiga xos bo‘lgan xususiyatlarni sanab bering. (T.I.: tasvir vositasi, badiiy tasvir vositalari...)	Madaniyat, til madaniyati va nutq madaniyati tushunchalarini izohlang.	Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning o‘qituvchilar va murabbiylar haqidagi fikrlarini keltiring.	Pedagogik jarayonlarni samarali tashkil etish uchun nimalarga ahamiyat beriladi?
26	O‘zbek tilining tasviriy vositalari.	Tasviriy vosita va ifoda tasvir vositalari tushunchalari haqida ma’lumot bering.(T.I.: tasviriy vosita, fonetik, leksik-frazeologik....)	Troplar – ma’naviy san’atlar haqida so‘zlab bering.(T.I.:ezgulik,jasorat, sadoqatlilik,mardlik..)	Sinekdoxa haqida badiiy tasvir vositalari orqali so‘zlab bering	Perifrazning tasvir jarayonidagi ahamiyatini tahlil qiling.	Ironiya bu nima, haqida so‘zlab bering.
27		Epitet o‘zbek tilshunosligida sifatlash haqida so‘zlab bering.	Xalq og‘zaki ijodi uchun xarakterli bo‘lgan epitetlar, doimiy epitetlar haqida so‘zlab bering.	Bezak epitetlar deb nimaga aytiladi?.	Haqiqiy epitetlar metaforik epitetlar ekanligi haqida fikr yuritng..	Metonimiya ham so‘zlarning ko‘chma ma’nosiga asoslanishini misollar yordamida izohlang.

28		Mubolag'a va kichraytirishni tushuntirib bering. (T.I.: giperbola va litota)	Badiiy tasvir vositalarida Jonlantirishning o'rni qanday? (T.I.: «Faust» yondi gullab, «Xamsa» o'tga tutashdi)	Piching, kesatiq, masxaralash, istehzo, ba'zan mensimaslik ma'nolari kuchli Antifraza haqida ma'lumot bering.	Badiiy tasvir vositalarida Allegoriya o'rni haqida bering	A.Oripovning qaysi she'rlari simvol asosida yozilgan?
29		Paronomoziya haqida ma'lumot bering. (T.I.: plakat, palakat)	Badiiy tasvir vositalarida Gradatsiyaning o'rnini tahlil qilib bering. (T.I.: Eng arriq, Eng qattiq)	Narsa va hodisalar mohiyati, insonlar xarakteri ularni bir-biriga qiyoslash asosida oydinlashish jarayoni Antiteza haqida ma'lumot bering	Oksyumoron antitezaning bir ko'rinishi ekanligini misollar orqali izohlang.	Asindeton va Polisenditonning farqli tominlarini tahlil qilib bering.
30		Tilning tasviriyl vositalari deganda nimani tushunasiz?	Metonimiya va sinekdoxa hodisalarini tushuntirib bering. (T.I.: ma'no ko'chish, qism orqali butun....)	Trop nima, trop haqida umumiy ma'lumot bering.	Ritorik so'roq va ritorik undov, ellipsis va jim qolish matnda nimaga xizmat qiladi?	Alliteratsiya, anafora, rifma, parellelizm matnda nimaga xizmat qiladi?